

Adam Brożek
Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

Badanie PIRLS 2006 w Polsce (doniesienie badawcze)

PIRLS (*Progress in International Reading Literacy Study*) to międzynarodowe badanie osiągnięć uczniów w rozumieniu czytanego tekstu, przeprowadzane od 1991 roku na reprezentatywnych próbkach dziesięciolatków. W projekcie PIRLS 2006 wzięło udział 40 krajów z całego świata (45 podmiotów):

Anglia, Austria, Belgia (osobno części flamandzka i francuska), Bułgaria, Dania, Francja, Gruzja, Hiszpania, Holandia, Hongkong, Indonezja, Iran, Islandia, Izrael, Kanada (osobno: Ontario, Quebec, Alberta, Nowa Szkocja, Kolumbia Brytyjska), Katar, Kuwejt, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Macedonia, Maroko, Mołdowa, Niemcy, Norwegia, Nowa Zelandia, Polska, Południowa Afryka, Rosja, Rumunia, Singapur, Słowacja, Słowenia, Stany Zjednoczone, Szkocja, Szwecja, Tajwan, Trynidad i Tobago, Węgry, Włochy.

Całość badania koordynuje IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement), czyli Międzynarodowe Stowarzyszenie ds. Oceny Osiągnięć Szkolnych z siedzibą w Amsterdamie i centrum obliczeniowym w Hamburgu.

Przedmiotem pomiaru osiągnięć są dwa rodzaje czytania:

- dla doświadczenia literackiego (teksty literackie),
- w celu uzyskania informacji (teksty użytkowe).

W trakcie badania uczeń rozwiązuje 2 testy sprawdzające rozumienie dwóch wymienionych rodzajów tekstów. Każdy test składa się z tekstu objętości ok. 1,5 strony formatu A4 i średnio 15 zadań – zamkniętych i otwartych. Na wykonanie jednego testu uczeń ma 40 minut. Po pierwszym teście robi się przerwę trwającą około 10 minut, po czym uczniowie wykonują test drugi. Efektywny czas pomiaru umiejętności czytania wynosi więc 80 minut.

Pomiarowi osiągnięć w czytaniu towarzyszy badanie ankietowe:

- uczniów (m.in.: zainteresowania, stosunek do nauki czytania, metody uczenia się czytania, otrzymywana pomoc),
- nauczycieli (m.in.: przygotowanie zawodowe, metody nauczania czytania, pomoce dydaktyczne, sposoby oceniania),
- rodziców (m.in.: rozwój dziecka, wykształcenie i sytuacja socjoekonomiczna, pomoc udzielana dziecku, opinia o szkole),
- dyrektorów szkół (m.in.: zasoby szkoły, strategię nauczania, rola dyrektora, współpraca z rodzicami).

Nauczyciele, rodzice i dyrektorzy szkół wypełniają kwestionariusze ankiet przed testowaniem uczniów. Uczniowie robią to po testowaniu, po przerwie trwającej około 30 minut. Instrukcję wypełniania kwestionariusza oraz wszystkie zamieszczone w nim pytania i warianty odpowiedzi odczytuje uczniom osoba prowadząca badanie.

Polska przystąpiła do projektu PIRLS 2006 na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 8 stycznia 2004 r. Wykonanie zadania powierzono Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Dyrektor CKE, Maria Magdziarz, powołała we wrześniu 2004 r. grupę seminaryjną w składzie:

1. prof. dr hab. Krzysztof Konarzewski – koordynator krajowy (Instytut Psychologii PAN)
2. Adam Brożek – kierownik projektu (CKE)
3. dr Roman Dolata (Wydział Pedagogiczny UW)
4. dr Jacek Koziół (OKE w Łodzi)
5. dr Henryk Szalaniec (OKE w Krakowie)
6. Agata Wiśniewska (CKE)
7. Dominik Mytkowski (CKE)
8. Adrianna Paszkiewicz-Gatkowska (rekomendowana przez OKE w Warszawie)
9. Anna Szmyt (rekomendowana przez OKE we Wrocławiu)
10. Zofia Badura-Tegnerowicz (rekomendowana przez OKE we Wrocławiu).

Grupa seminaryjna przygotowała dobór próby do badań pilotażowego (ok. 1200 uczniów z 35 szkół) i głównego (ok. 5000 uczniów ze 150 szkół), przełożyła z języka angielskiego testy, kwestionariusze ankiet oraz *Podręcznik administratora PIRLS w szkole* (szczegółową instrukcję badania), a także sprawdziła i zakodowała wg międzynarodowego klucza prace uczniów.

Wykonawcę badań w terenie wyłoniono w drodze przetargu. Został nim PENTOR Instytut Badania Opinii i Rynku S.A. Badanie pilotażowe zostało

przeprowadzone w kwietniu 2005, a główne - w kwietniu 2006 roku. W trakcie obu badań członkowie grupy seminaryjnej kontrolowali ich przebieg w wylosowanych szkołach. W trakcie badania głównego taką kontrolę w całym kraju prowadziła również osoba desygnowana przez IEA.

Po każdym badaniu pozyskane w jego wyniku dane były wprowadzane do specjalnej bazy i przekazywane do centrum obliczeniowego w Hamburgu. Po zweryfikowaniu danych IEA stwierdziła, że spełniamy wszystkie normy uprawniające do włączenia wyników naszych uczniów do międzynarodowych porównań.

W czerwcu 2007 w Kanadzie odbyło się kilkudniowe spotkanie Koordynatorów Krajowych PIRLS 2006. W jego trakcie m.in. został ustalony konspekt międzynarodowego raportu, który zgodnie z harmonogramem IEA ma zostać opublikowany w grudniu 2007 r. W tym samym czasie we wszystkich krajach, które wzięły udział w badaniu, zostaną ogłoszone wyniki badania i opublikowane raporty krajowe. Dowiemy się wtedy, jak dobrze czytają nasi trzecioklasiści – na tle dziesięciolatków z innych krajów. Będziemy również mogli porównać nasze uwarunkowania nauczania i uczenia się czytania w szkole i w rodzinie z uwarunkowaniami w innych krajach.

Kolejna edycja badania PIRLS odbędzie się w roku 2011.

Z kroniki fotograficznej PIRLS 2006

Rys. 1. Powołanie grupy seminaryjnej (wrzesień 2004)

Rys. 2. Weryfikacja tłumaczeń testów i kwestionariuszy ankiet (styczeń 2005)

Rys. 3. Badanie główne (kwiecień 2006)

Rys. 4. Techniczna weryfikacja kwestionariuszy ankiet (sierpień 2006)